

Románem o Plzni splácím svůj dluh, říká mladý spisovatel

PLZEŇ Je mu osmadvacet, hned za své první povídky získal Cenu Jiřího Orteny a nyní s odstupem pěti let přichází s románem. Děj Rubikovy kostky situoval spisovatel Vratislav Maňák do Plzně, mimo jiné v časech měnové reformy. A jak sám

uvádí, novou knihou chce vyrovnat svůj plzeňský účet.

Jste Západočechem, pocházíte ze Střibřeva. V době vašeho mládí byla Plzeň s vaším rodným městem spojena jakousi pupeční

šňůrou, neboť řadu administrativních úřadů, zdravotnických zařízení či kulturních stánků bylo nutné, nebo užitečné, navštívit v krajském městě. Znamenala pro vás Plzeň ještě něco navíc?

Něco navíc pro mě obsahuje už váš výčet. Plzeň vždycky byla městem, ke kterému jsem se vztahoval, nebo musel vztahovat, a už jenom slovo vztahovat se ukazuje na hlubší, osobnější vazbu, než je cesta za nákupy. To se nezměnilo ani ve chvíli, kdy jsem odešel do Prahy. Otázka: „Odkud jsi?“ padala hlavně v prvních letech dost často, a protože Střibřev málokdy něco řekne, odpovídal jsem: „od Plzně“. Hlášení se ke svému krajskému městu ale nebyla jenom zkratka, která má zlehčit komunikaci. Nerad bych zněl pateticky, ale rodný kraj si člověk v sobě zkrátka pořád nějak nosí. A protože jsme se s Plzní znali jen povšechně, přišlo mi, že vůči ní mám určitý dluh. Rubikovu kostku jsem psal vlastně i proto, abych tento dluh splatil. Ale je to jen jeden z motivů, navíc dost osobní... a asi i praštěný.

A jaké jsou tedy ty další?

Doufám, že o něco věcnější, a už ryze literární. Celý román se odehrává v Plzni a já jsem, po vzoru jiných autorů, nechtěl z města udělat jenom zaměnitelnou kulisu. Naopak jsem se snažil, aby můj příběh na Plzni stál, aby bez ní nemohl fungovat. Podobné literární portréty měst nejsou nic neobvyklého, romány z Polska mluví o Gdaňsku nebo Lodži, německá literatura nezná jenom Berlín, ale i Kolín a Lübeck, u nás v poslední době vznikl krásný románový portrét Zlína od Antonína Bajají. Přál jsem si totiž udělat pro Plzeň, vystavit jí podob-

nou literární vizitku a zkusit jí získat pozornost širšího publika, než je to regionální. Sentiment za tím ale v tomhle případě nestál, Plzeň si zájem zkrátka zaslouží, protože má výjimečný životopis - a v Rubikově kostce se s ním dalo dobře autorsky pracovat.

Ano, váš román se sice odehrává na konci nedávné hospodářské krize, ale výraznou historickou linku v něm tvoří červen 1953, kdy se v Plzni protestovalo proti tehdejší měnové reformě. Jak se stane, že se osmaosmdesátý ročník, jako jste vy, rozhodne psát o záležitosti staré víc než šedesát let?

Pokud jde o padesátá léta, trpím zvláštní obsesí. Věnoval jsem se jim už na vysoké a jsou pro mě klíč pro pochopení minulosti, protože právě ony pokládaly základy pro to, čemu někteří historici říkají socialistický experiment. Původně jsem měl v plánu napsat jenom příběh z Plzně, jenže na mě co chvíli vyskočila historie, které jsem se kvůli své zálibě ani neuměl zbavit. A tak se stalo, že se z románu z Plzně stal román o Plzni, a z hlavního hrdiny mladý učitel dějepisu, který zpovídá pamětníky plzeňské revolty. Výsledkem je mozaika vzpomínek, která se proplétá románem a která dohromady skládá poměrně celistvý obraz o Plzni a měně. Navíc mi přišlo důležité psát zrovna o tomhle tématu i proto, že se mu s výjimkou vzpomínkového románu Babylonská věž nikdy nikdo nevěnoval, a každý autor je rád, když má jde nezorané pole.

Čím si vysvětlujete, že se v české literatuře na Plzeň a rok 1953 nedostalo?

Vratislav Maňák (*1988)

- pochází ze Střibřeva na západě Čech
- vystudoval žurnalistiku na Karlově univerzitě, kde nyní přednáší, pracuje v České televizi
- za sbírku povídek Šaty z igelitu získal v roce 2012 Cenu Jiřího Orteny, groteska Muž z hodin mu vynesla nominaci na Magnesii Literu
- Rubikova kostka je jeho pátá kniha

Netroufnu si mluvit za Plzeň, Věš ostatně napsal Plzeňák Jaromír Šesták. Z celorepublikového pohledu je to možná proto, že plzeňské bouře mohou působit jako drobné a navíc bytostně regionální téma. Jenže to je jenom falešné zdání, červenová revolta svým významem ve skutečnosti přesahuje hranice Plzně i republiky, protože od vztyčení železné opony šlo o první masový protest proti komunistickému zřízení v celém východním bloku. Ono se sice toto prvenství většinou

připisuje berlínskému povstání v červnu třináct dní po Plzni a v prvním dni bylo s Plzní početně srovnatelné. Jediný rozdíl je ten, že u nás dokázaly pražské posily bouři potlačit hned první den, kdežto v NDR to zařídily až později sovětské tanky.

Dnes žijeme v době, kdy za součást svobody považujeme, že hlavu státu můžeme kritizovat a mnohdy i urážet, jak se nám zlíbí. Objevily se v roce 1953 nějaké konkrétní protesty proti prezidentu Antonínu Zápotockému, který v rozhlase v pátek před reformou tvrdil, že nic takového nebude, ale v pondělí bylo všechno jinak?

Výhrady proti Zápotockému lži často zaznívají ve vzpomínkách reálných pamětníků, ale dobový protest namířený přímo proti hlavě státu jsem nezaznamenal. Hesla, která tehdy zněla v plzeňských ulicích, byla obecnější a vysmívala se KSČ jako celku, například skandování: „Kupředu levá, my chceme chleba“. Ještě častěji se nostalgicky obracela k předchozím prezidentům, ať už jde o průvod k soše TGM nebo pokřik: „Plzeň černá, Benešovi věrná“. To ale neznamená, že nikdo proti Zápotockému neřekl slovo, možné a pravděpodobné to je. Od revolty nás ale dělí dlouhá doba, zjišťování podrobností je celkem pracné, a já se navíc při rešerši až do takových hlubin pouštět nechtěl. Nechystal jsem se na vědeckou práci, ale na román, a nechtěl jsem svou fantazii omezit nadiktovanými fakty. Pro Rubikovu kostku si stačilo udělat obecnou představu o průběhu bouře - a vyprávět.

— Zdeněk Raboch
spolupracovník redakce

INZERCE

MODA **Prostějov**

**SLEVA
ze SLEVY**

NAPROSTO POSLEDNÍ ŠANCE !!!

sleva
skutečně až **87%**

Likvidujeme všechny kabáty v ceně maximálně do 999,- Kč! Ano všechny kabáty jsou pod 999,- Kč, a to jak pánské, tak i dámské. Slevnili jsme pro Vás na super nízké ceny obleky, kalhoty, saka a všechno dámské zboží! A pozor!! Akce navíc! Pokud odevzdáte tento kupon při nákupu jakékoliv naší značkové kravaty, bude Vám účtována bez ohledu na uvedenou cenu za neuvěřitelných 39,- Kč! A to se již vyplatí přijít! Těšíme se na Vás! Akce platí do vyprodání zásob!

www.modaprostejov.cz

KDE? PLZEŇ, Klatovská třída 5, č.p. 112
50 m od divadla J.K. Tyla směrem nahoru